

habendum esse constituit, mensesque ita disposuit, ut quatuor ex his, Martius, Maius, Quintilis, October tricenos singulos, sex verò reliqui tricenos habent dies, qui hodie quintanas habent nonas, ceteri septimanas autem habentibus ab idibus reuertebantur calendæ ad diem decimum-septimum, verùm habentibus quintanas ad decimum octauum remeabat initium calendarum. Sed cum hic numerus, neque solis cursui, neque rationibus lunæ conueniret, nonnunquam vsu veniebat ut frigus anni æstiu mensibus, & eius calor hyemalibus proueniret. Quod ubi contigisset tantum dierum sine vlllo mensis nomine patiebantur absumi, quantum ad id anni tempus adduceret qui cœli habitus instanti mense aptus inueniretur. *Interrog.* Quis postea augmentum anni addidit? *Respon.* Numa secutus, quinquaginta dies addidit, ut in trecentis quinquaginta quatuor diebus, quibus duodecim menses lunæ cursus confici creditur, annus extenderetur: atque quinquaginta diebus se addidit, alios sex retractos illis sex mensibus, qui triginta habebant dies, id est de singulis singulos, factusque quinquaginta, & sex dies in duos novos menses, pari ratione diuisit: de duobus priorem Ianuarium nuncupauit, primumque anni esse voluit, tanquam bicipitis diem mensis respicientem transacti finem futuriq; principia. Quidam autem Ianuarium nuncupatum, ex eo quod limes & ianua sit anni. Secundum mensis Numa dicauit Februus, id est Plutoni, qui lustrationum parens esse credebatur. Lustrariq; eo mense ciuitatem necesse erat. Quam consuetudinem modò versa vice in melius, Christiana religio eodem mensis die seruat. Vniuersa plebs sacra ministeria beatæ Mariæ offerentes modula, cum sacerdotes ministriq; cereos in manibus ardentis gestant. Paulò post Numa in honorem imparis numeri vnum adiecit diem, quem Ianuario dedit, ut tam in anno quam in mensibus singulis, præter vnum Februarium impar numerus seruaretur, quasi inferus, & diminutioni impar numerus conueniret. *Interrog.* Quis primus Latinorum ad numerum solis annum instituit? *Respon.* Caius Iulius Cæsar, imitatus Aegyptios ad numerum solis annum, sicut hodie seruatur, instituit. Decem videlicet dies obseruationi veteri superadiiciens, ut annum treceti sexaginta quinque dies, quibus ipse zodiacum lustrat, efficerent. *Interrog.* Quis primus eorum quadrantem anno imposuit, vel qui bissexti nomen dedit? *Respon.* Ipse prædictus Cæsar ne quadrans desset, statuit, ut quarto anno sacerdotes qui curabant, mensibus ac diebus vnum intercalarent diem. Eo scilicet mense ac loco, quo & apud veteres mensis intercalabatur, id est ante quinque vltimos mensis Februarij dies, idque bissextum censuit nominandum. Omni autem intercalationi mensis Februarij deputatus est, quomodo si vltimus anni erat, quod etiam ipsum de Græcorum imitatione faciebant. Nam illi vltimo anni sui mense superfluos interferebant dies. Verùm vna re à Græcis differebant. Nam illi confecto vltimo mense, Romani in confecto Februarij, sed per vigesimum & tertium diem eius intercalabant, terminalibus scilicet iam peractis, deinde reliquos Februarij mensis, qui erat quintus post intercalationem subiungebant. Credo veteri religioni suo more, ut Februarium omnino Martius sequeretur. *Interrog.* Quare sexto Calendas Martij intercalatur? *Respon.* Ob hoc autem bissexti diem in mense Februario placuit intercalare Romanis, quia hic breuior ceteris, & extremus anni mensis erat. Verùm ideo nondum expleto eo, quemadmodum Aegyptij & Græci de cursu totius circulo facere volebant, ne omninò decisa sua lege veteri, initium Martij mensis à Februarij fine seiungerent. Ideo non sextum Calendarum Martiarum diem, quia Deum Terminum colentes, Terminalia sacra quæ vigesimo tertio mensis eiusdem die semel instituerat, in aliam diem mutare profusus non dubitabant. Sed his ritibus celebratis vnum quadrantis diem interponebant.

Interrogatio.

De Calendis, Nonis, & Idibus, rogo ut edisseras nobis.

V III. Responso.

PRISCIS temporibus pontifici minori hæc prouidentia delegabatur, ut nouæ lunæ primum obseruaret aspectum, visumq; regi sacrificulo nunciaret. Itaque sacrificio à rege & minore pontifice celebrato, idem pontifex calata, id est vocata, in Capitolium plebe iuxta curiam Calabram, quæ casæ Romuli proxima est, quot numero dies à calendis ad nonas superessent pronuntiabat, & quintanas quidem dicto quinquies verbo calo, septimanas repetito, septies prædicabat. *Interrog.* Verbum calo quid interpretatur? *Respon.* Verbum calo Græcè, in Latinum sonat voco. Et hunc diem, qui ex his diebus qui ealantur primus esset, placuit calendæ vocari. Hinc & ipsi curiæ ad quam vocabant, calabrum nomen datum, & classis quod omnis in eam vocaretur populus. Ideo autem omnis pontifex numerum dierum, qui ad nonas superessent calando prodebat. Quia post nonam lunam oportebat nonarum die populares, qui in agris essent, confluere in urbem, accepturos causas feriarum à rege sacrorum, sciturosque quid esset eo mense faciendum. Vnde quidam hinc existimant dictas quasi nouæ initium obseruationis, vel quia ab eo die semper ad idus nouem dies putarentur. *Interrog.* Idus vnde dictæ sunt? *Respon.* Porro idus vocari placuit diem qui diuisit mensis. Id uere enim & rustica lingua diuidere est, vnde vidua quasi valde diuisa. Nonnullis placet idus dictas vocabulo Græcò à specie, quia apud illos idea vocatur, quod ea die plenam speciem demouit. *Interrog.* Quando in scriptura sancta Calendas legimus, quomodo intelligendum est? *Respon.* Quoties in scriptura sacra Calendas legimus, nihil aliud intelligendum est quam ortum nouum lunæ. Iuxta illud, numerum in calendis hic, id est in mensium exordijs offeretis holocausta Domino. Quia nimirum Hebræi non alia mensium exordia quam nouilunia norunt. Sed & Græci & Aegyptij nullam in suis mensibus Calendarum, Nonarum, Iduum distinctionem obseruant. Verùm ab incipiente cuiq; mensis exordio, vsque ad terminum eius, crescente simpliciter & inerrabiliter, dierum currentium ordine computando perueniunt, quorù Aegyptij quarto Calendas Septemb. Græci autem à Calèdis Decembris suum inchoant annum: Calendæ vocationes, nonæ noua obseruatio, idus diuisio interpretatur.

De quatuor temporibus anni.

IX. Interrogatio.

QUOT sunt tempora anni? *Respon.* Quatuor, quibus sol per tempora anni, cœli spacia discurrendo subiectum temperat orbem. *Interrog.* Quomodo orbem temperat? *Respon.* Hyems enim utputa longius sole remoto frigidus est & humidus. Ver illo super terras redeunte humidum & calidum. Aestas illo desuper feruente calida & sicca. Autumnus illo ad inferiora decedente siccus & frigidus. His igitur amplexantibus se inuicem, cuncta orbis spacia quæ circa se moderantur, frunt. *Interrog.* Quot sunt elementa principalia? *Respon.* Quatuor. *Interrog.* Qualiter distinguuntur? *Respon.* Prima, terra namque sicca & frigida. Secunda, aqua frigida & humida. Tertia, aer humidus & calidus. Quarta, ignis calidus & siccus. Ideoque hæc autumno, illa hyemi, iste veri, ille comparatur æstati. *Interrog.* Quomodo hæc tempora inchoantur? *Respon.* Non à principijs mensium inchoantur, sed à medijs. Sed & diuersi diuerse ponunt. Isidorus autem Hispanensis Episcopus, hyemem nono Calend. Decemb. Ver octauo Calend. Martij. Aestatem octauo Calend. Iunij. Autumnum decimo Calend. Septembris dixit exortum. Græci autem & Romani, quorum in huiuscemodi disciplinis potius quam Hispanorum auctoritas sequi consuevit, Hyemem octauū Iduum Nouemb. Ver septimum iduum Februarij. Aestatem septimum iduum Maij. Autumnum septimum iduum Augusti inchoare decernunt. Hyemis videlicet & æstatis

initia vespertino vel matutino, vergiliarum ortu occasuque signantes. Item veris & autumni cum Pleiades medio ferè die vel nocte oriuntur & occidunt, ponentes ingressum. Denique in libris cosmographicorum authenticis ac nobilissimis, ita eadem tempora ad lineam distinctam reperimus, adnotato & ortu vergiliarum, septimo Iduum Maij, occasu quoque earundem, septimo Iduum Nouemb. Et Plinius secundus in libro suo, naturalis historiz eodem modo distinguenda iudicauit. *Interrog.* Quare his nominibus hæc quatuor tempora vocitentur? *Respon.* Ver autem vocatur sic, quia in eo cuncta vernent, id est virescunt. Æstas, ab æstu, in eo maturandis fructibus datur. Autumnus de autumnatione fructuum, qui in eo colliguntur. Porro hyems, à doctoribus, frigus vel sterilitas dicitur.

De æquinoctio verno.

X. Interrogatio.

DE æquinoctio vernali, quod caput esse quatuor mutationum annualium, mundi origo docet, vt breuiter edisseras rogo. *Respon.* Regula tenet Ecclesiasticæ obseruationis, à Nicæno confirmata concilio, vt Paschæ dies ab vndecimo Aprilis, vsque in septimum kalend. Maij inquiratur. Item Catholicæ institutionis regula præcipit, vt ante vernalis æquinoctij transgressum Pascha celebretur. Qui ergo octauo kalend. Aprilis die deputat æquinoctium, necesse est idem aut ante æquinoctium Pascha celebrari, licitum neget. Ipsum quoque Pascha Dominus pridie quam pateretur cum discipulis fecit. Aut octauo kalendarum Aprilium, non fuisse, aut ante æquinoctium fuisse confirmet. Non autem nostri tantum temporis, sed etiam legalis & Mosaica decernit institutio. Non ante transcensum huius æquinoctij diem festi Paschalis esse celebrandum, sicut Anatolio attestante euidenter docet, & Iosephus, sicut & eorū antiquiores Agathobulus & Panaiada, qui vnus ex illis septuaginta senioribus fuit, qui missi fuerant à Pontificibus ad Ptolemæum regem Hebræorum libros interpretaturi in Græcum sermonem, quique multa ex traditionibus Moylis proponenti regi atque percunctanti responderunt. Ipsi ergo cum quæstiones Exodi exponerent, dixerunt Pascha non prius esse immolandum, ni hoc æquinoctium vernale transiret. Vnde nos necesse est obseruandam veritatis regulam dicamus aperte, & Pascha ante æquinoctium tenebrasque deuitas non immolandum, & hoc æquinoctium duodecimo kalendarum Aprilium die ascribendum. Sicut non solum auctoritate paterna, sed & horologica consideratione docemur. Sed & cætera tria tempora in huiusmodi confinia, simili ratione aliquot ante octauum kalendarum sequentium esse notanda.

De annis.

XI. Interrogatio.

VNDE dictus est annus? *Respon.* Annus ab innouando cuncta quæ naturali ordine transierant, vel à circuitu temporis nomen accepit. Quia veteres annum pro circum, ponere solebant, vt Cato dicit in Originalibus oratorum. Annum terminum, id est, circum terminum, & ambire dicitur pro circumire. *Interrog.* Quot modis dicuntur anni? *Respon.* Est autem annus lunaris, est & solaris, est & errantium discretus stellarum, est & omnium planetarum vnus, quem magnum specialiter nuncupant. *Interrog.* Lunaribus annis quot modis accipitur? *Respon.* Quadrifariè. Primus namque cum luna vigintiseptem diebus & octo horis zodiacum percurrens, ad signum ex quo egressa est reuertitur. Secundus, duobus diebus & quatuor horis prolixior, qui consuetè mensis appellatur, cum solem à quo noua digressa est, viginti nouem diebus, & duodecim horis exactis, iam defecta repetit. Tertius qui duodecim mensibus huiusmodi, id est, trecentis quinquaginta quatuor diebus expletur, & vocatur communis, eo quod duo sæpissimè tales pariter currant. Quartus, qui embolismus Græcè dicitur, id est, supraugmentum, &

habet tredecim menses, id est, dies trecentos triginta quatuor. Qui vterque apud Hebræos à principio mensis Paschalis incipit, ibidemque finitur. Apud verò Romanos ab incipiente luna mensis Ianuarij sumit initium, & ibique terminatur. *Interrog.* De solari anno quomodo dicitur? *Respon.* Solaris annus est cum ad eadem loca syderum redijt, peractis trecentis sexagintaquinque diebus, & sex horis, id est quadrante totius diei. Quæ pars quater ducta, cogit inter vnum diem quem Romani bissexturn vocant, vt ad eundem circuitum redeatur. Quartus solaris gyri annus, bissextilis, cæteris tribus vno prolixior, à quo confecto sol ad cuncta signorum loca eisdem dierum noctiumque, quibus ante quadriennium reuertitur horis. Annus errantium stellarum est, quod illarum quoque zodiaci ambitum lustrat. Annus magnus est, cum omnia simul errantia sydera, ad sua quæque loca sibi habere recurrant, id est, quingentis triginta duobus annis expletis. *Interrog.* Annum civilem, id est solarem, vbi Hebræi, Græci, Aegyptij, Romaniq; incipiunt? *Respon.* Hebræi ab æquinoctio verno, Græci à Solstitio, Aegyptij ab Autumno, Romani incipiunt à bruma.

De signifero circulo & solis lunaq; cursu. XII.

ZODIACUS circulus constat ex duodecim signis, per quem septem sydera errantia currunt, id est Sol, Luna, Mars, Mercurius, Iupiter, Venus, Saturnus. Quæ quidem signa simul habent partes trecentas sexaginta, singulatim verò triginta. Partes autem zodiaci quotidianos solis in cælo debemus sentire progressus. Signa tantæ sunt magnitudinis, vt non minore quam duarum spacia horarum, vel oriri, vel occidere, vel de loco possint moueri. Singulis tricenas partes, ob tricenos dies, quibus à sole lustrantur, ascribuntur decem & semis horæ, plus sunt quam plenam partem viginti quatuor horarum, non reddunt simul, & computari negliguntur. Attamen & ipsæ duodecies circumactæ, vbi dies quinque, & quadrantem consumauerint. Iam quantum ad tricenas partes addiderint, patebit, completusque solis annus non trecentis solium, & quadraginta diebus, sed additis quinque diebus, & quadraginta perficitur. Vnde signifer est, trecentis quidem sexagintaquinque partibus latus. Harum duas medias sol & luna omnes peruagari confucit. Sol trecentis sexagintaquinque diebus & sex horis zodiaci ambitum, luna viginti septem diebus & octo horis lustrant. Singula autem signa sol triginta diebus, & denis horis ac semisse. Luna autem in binis diebus & semis horis ac besse vnus horæ perlabitur. Si quæris quid besse significet, tanto minus abesse ab integra hora, quanto octaua ab duodecima, decima à decima quinta, vigesima à trigesima. Tertia parte subtrahita, quoties duæ solæ remanent, ipsæ duæ partes besse, tertia triens nuncupatur. Errant ergo qui lunam tricenis diebus tantum spatij cælestis, quantum trecentis sexaginta solem percurrere dicunt. Cum manifestè veritas prodatur quæ supra perstrinximus: lunam viginti septem diebus, & tertia diei parte constat conficere solem: & quantum spatij in vno suo mense lunam, tantum in tredecim sui sol excedere circuitum.

De Bissexto. XIII.

Interrogatio.

SVNT nonnulli qui facilitate computandi absque labore comprehendant, quanta bissexti crescentis particula per singulos annos, vel menses, vel etiam septimanas & dies incessanter adimpleatur: nec tamen dicere nouerint, qualiter eadem particula crescit, vel quæ sit causa, quæve ratio crementi ipsius, quidve nasceretur erroris infelti, si non ipse dies bissexti suo iuxta morem necessarium intercalaretur in ordine, hæc omnia per rationem declara. *Respon.* Bissextus, ex quadrantis ratione per quadriennium conficitur. Quadrantem namq; solent appellare quartam partem cuius rei libet. Verbi gratia pecuniæ, temporis, loci, & ideo quarta pars diei qui viginti quatuor horis cum sua nocte completur, id est horæ sex, quadrans consuetè

vocatur. Quadrantis autem huius, quæ per quadriennium in diem integrum colligendi, & suo loco intercalandi est ratio. Quod sol annum cœli ambitum, id est duodecim signa circuli zodiaci notissima, non in trecentis sexagintaquinque diebus, sed superadditis sex horis adimplere cognoscitur. Vnde fit, vt si verbi gratia nunc æquinoctialem cœli locum mane oriens intrauerit in hunc, anno sequenti meridie, tertio vespere, quarto media nocte, quinto rursus in exordio diei, vtputa completo diei totius circuitu recurat. Sicque necessario diem superfluum admo- neat vbi libet interponendum, quem Aegyptij anno suo solemniter expleto, id est quarto Calendarum Septem- brium, Romani autem sexto Calendarum Martiarum die, vnde & bissextum vocant intercalare consueverunt. Quod si quis calculatorum facere trecentis solum, ac sexaginta- quinque diebus omnes se annos agere debere putauerint, magnum sibi mox inueniet annui circuitus occurrisse dis- pendium, ta vt post aliquot annorum vertentium curri- cula æstiuus mensibus vernum tempus, vernis brumale, brumalibus autumnale, autumnalibus æstiuum se offen- disse peruersus computator horrescat. Si cui sanè quod de signifero & cœli ambitu paucis diximus, fortè habentur incognita, huic vulgari & fortassis compendiosiori & ma- nifestiori ratione satisfacere curauimus, vt qui cœli signis pueri in schola non didicit, saltem horologij lineis in ter- ra quæ necessaria quærit apprehendat. Et hic ergo sciat, solem morulis suis & tarditate cotidiana quadrantis huius anni, disponente opere creatoris esse ministrum: quem diligentior inquisitio declarat, non ad eandem horologij lineam per trecentos sexagintaquinque dies posse reduci: sed si verbi gratia præsentis anno in æquinoctio vernali, quod iuxta Aegyptios qui calculatorum tenent palmam, duodecimo Calendarum Aprilium die solet euenire à medio orientis, surrexerit eodè die post annum aliquan- to inferius oriri, & tertio, quarto, quinto anno eandem diminutionem intantum numerali sui cursus augeri tem- perantia, vt nisi dies bissextus, ante trecetos iuxta morem intercaleretur, iam duodecimo Calendarum Aprilium die facturus æquinoctium à medio surgat orientis, eandem nihilominus tarditatis suæ constantiam, in cæteris quoque per totum annum seruaturus exortibus simul & occubus.

*De mensura crementi. XIV.
Interrogatio.*

Bissextilis ediscere cupio. *Respon.* Dicimus quadrantem diei, id est sex horas per annū ad crescere horam, per duos menses solis naturales, id est dies triginta & horas decem, dimidium horæ per vnum mensem. Porrò quar- tam partem horæ vnus, id est punctum vnum per dimi- dium mensis. *Interrog.* Vbi crementa vel detrimenta solis & lunæ, secundum rationem naturæ anno inferi debent? *Respon.* Naturæ ratio crementa, vel detrimenta solis & lunæ locis æquinoctialibus, vbi primò creata sunt initiari, vel finiri deposcit, solis quidem verni, lunæ verò in au- tumnalis loco æquinoctij, sed diuersi locis in diuersis sal- tum ponere procurabant. Nam Anatolius, in æquinoctio & decimoquarto sui decennouennalis anno circulis de o- cto in viginti posuit. At contrà Victorius, tertio ante finem Ogdoadis anno inferendum censuit Calendis Ianuarijs, de quarto in decimo sexto, addidit. Porrò Aegy- ptij, in quorum sententia nunc Catholica consentit Ec- clesia, primo anno decennouennali circuli adfigunt, in lo- co vndecimo Calend. Aprilis de octauadecima in nullam computantes. Sciendum est autem vbi cunquæ additus fuerit, ibi tres pariter menses vndetricentorum computa- ri dierum.

Interrogatio.

De saltu lunæ & plenius ediscere cupio. XV.

Responso.

DE saltu lunæ verisimile apparet, quod eum citior quam vulgo putatur Lunarum incensionis locus & ho-

ra præcurret. Nam quomodo fieri posset, vt per annos de- nos & nouenos, vnum necesse esset solito dierum numero afferri, si non hæc velocitas aliqua Lunarum gyri, paulatim toto circuli decennouennalis tēpore procuraret? quomodo eius tarditate cursus solaris agi probatum est, vt vnus per quadriennium eius cursus augeatur dies. Huius autem ve- locitatis, & (vt ita dicam) anticipationis, tametsi ordo non facile patet, mensura nequaquam laet. Constat enim, quia diminutio illa atque ablatio diei vnus, quæ quomodo agitur per denos & nouenos annos tota conficitur, hora per singulos annos & vno puncto, & decimanona parte vnus momenti augetur. Dies, namque vigintiquatuor horas habet, è quibus cum nouedecim, totidem annis circuli decennouennalis distribueritis, remanent quinque. Has multiplica per quatuor, quia videlicet hora quatuor punctis constat, sunt viginti. Da singulos singulis annis, & remanet vnus. Hunc diuide per decemnouem, & vide- bis quod ad saltum lunæ complendum, vt diximus, an- nuatim hora & punctus, & decimanona pars vnus puncti ad crescit. Non ergo vnus eisdemque vel articulis tempo- rum, vel cœli climatibus lunæ celebratur ascensio, sed semper aliquanto citius quam præcedente mense proue- nerat, vt sit vnde vnus anno decimonono transfiliatur dies.

De Cyclo decennouennali. XVI.

CYCLUM decennouennalem propter quatuordecim lunas paschales Nicæna Synodus instituit. Eo quod ad eundem anni solaris diem vnaquæque luna per decem- nouem annos ducentos trigintaquinque, circum acta vi- cibus inerrabili cursu redeat. Cuius cycli ordinem pri- mum Eusebius Cæsariæ Palæstina Episcopus composuit. Qui diuiditur in Ogdoadas & Hendecadas, hoc est in octo & vndecim annos. Octo enim anni lunares, totidem sola- res, duobus tantum diebus transcendunt. Quorum alter ad explementum occurrit hendecadis, alter ratione sal- tus absimitur. Alioquin hendecades solares vno die tran- scenderet lunarem, licet quidam vtolenter hos dies ex bis- sextis octo annorum supplere nitantur. Cum bissextus so- leat in mense Febru. soli superflus & lunæ futuro tempo- re nihil præiudicare & ipsi nullum Hendecadi bissextum addant. Vt ergo apertius dicam, duæ lunæ dies qui super- sunt in Ogdoade, duos qui desunt in Hendecade comple- bunt.

Habet enim octo assolares dies exceptis bissextis duo millia noningenti viginti.

Lunaris verò dies duo millia nonaginta viginti duo.

Hendecas solis habet quatuor millia quindecim.

Lunæ autem, quatuor millia tredecim dies.

Octo assolis, habet menses nonaginta sex.

Lunæ autem nonagintanouem.

Hendecas verò solis habet menses centū triginta duo.

Lunæ autem centum triginta sex.

Et habet cyclos decennouennales, menses solares du- centos viginti octo.

Lunares ducentos trigintaquinque dies.

Exceptis bissexti vtriusque syderis, sex millia millia- rium noningenta trigintaquinque.

De continentia decennouennali. XVII.

CYCLUS decennouennalis octo lineis est ordinatus. Prima eius linea, temporum seriem continet. Quem Græci ab annis Diocletiani persecutoris, calculare de- creuerunt. Sed Dionysius secundus Abbas Romanus, vtriusque linguae peritus, Græcè & Latine cyclos scribens paschales, noluit eos ab impij principis annis computare. Sed magis eligens ab incarnatione domini nostri Iesu Chri- sti annorum seriem prænotare, vnus singulis annis au- gmento in maius proficiens propter notitiam exordij spei nostræ, & causam reparationis humanæ: id est vt pas- sio seu resurrectio Domini facilius inueniretur. Sed quia Lunarum circulus decennouennalis est. Solaris autem in vigin-

tiocto conficitur annis. Multiplicatis per se inuicem ambobus summa quingentorū vigintiduorum colligitur annorum. Quæ tandem replicata totus solaris lunarisque cursus ordo in sua vestigia per se reuoluitur. Eundem decennouennalis lunarisque circuli annum, easdem epactas lunæ, solis quoque dies concurrentes, eandem decimam-quartam lunæ, eundem dominicæ Paschæ diem, ac lunam ipsius ex ordine restituens: vnde secundo anno circuli, quem primum Dionysius scripsit, quingentesimus trigessimus tertius ab incarnatione Domini cōpletus est annus. Ipse est nimirum iuxta concursus syderū, ille in quo incarnari dignatus. Quia hic secundus annus cycli decennouennalis decem octo circuli lunaris vndecim habens epactas, quinque concurrentes septimanæ dies, lunam paschæ quatuordecimam, octauo Calend. Aprilis, omnia tunc fuere similia. Et si esset qui tunc pascha, more nunc ecclesijs vñtato die Dominica. Ipsa nimirum dies quomodo hic adnotandum est sexto Calend. Aprilis veniret, ac lunam haberet sextamdecimam. His gitor ita se habentibus annum passionis Dominicæ quærentibus nota via est. Habet enim ni fallor Ecclesiæ fides in carne, paulò plusquam triginta & tres annos, vsque ad suæ tempora passionis vixisse. Quia videlicet cūm triginta annorum fuisset, baptizatus est sicut Euangelista Lucas testatur. Et tres semis annos post baptismum prædicauerit, sicut Ioannes in Euangelio suo, non solum commemoratio redeuntis paschæ tempore perdocet, sed & idem in Apocalypsi sua, Daniel quoque in suis visionibus propheticè designat, sancta siquidem Romana & Apostolica tenet Ecclesia. Quomodo igitur vt supra memorauimus, quingentis triginta duobus annis, paschalis circulus circumagitur. His adde triginta tres, vel potius triginta quatuor, vt illum ipsum quo passus est Dominus, attingere possis annum, sunt quingenta sexaginta sex. Ipse est ergo annus Dominicæ passionis & resurrectionis à mortuis: quia sicut quingenta triginta tres, primo, ita quingentesimum sexagesimum, & trigesimo-quarto per vniuersos solis & lunæ concordat discursus. Et ideo circulis beati Dionysij apertis, si quingentesimum sexagesimum sextum ab incarnatione Domini contingens annum, decimam quartam lunam in eo nono Calend. Aprilium fieri reperies. & diem Paschæ dominicum, sexto Calend. Aprilis lunam decimam septimam. Nam quod Dominus decima quinta luna feria sexta, crucem ascenderit, & vna sabbatorum, id est die Dominica resurrexit à mortuis, nulli licet dubitare Catholico, negligiq; agnum paschalem decimo quarto die primi mensis ad vesperam immolari, præcepti pariter cum euangelio quòd Dominum eadem vespera tantum à Iudæis, & mane sexta feria crucifixum ac sepultum, prima sabbati resurrexisset, perhibere videatur.

Secundus ordo circuli decennouennalis complectitur indicationes quindecim annorum circuitu, in sua semper vestigia reducens. Quas antiqua Romanorum industria comperimus, ad cauendum errorem qui de temporibus fortè oboriri poterat, institutas. Dum enim verbi gratia, quilibet imperator medi, anni tempore vita vel regno decederet, poterat euenire, vt eundem annum vnus historicus eiusdem regis ascriberet temporibus, eo quòd eius partem regnaret. Alter verò historicus eundem successori illius potius ad titulandum putaret, eo quòd & hic partem æquè eius haberet in regno. Verum ne per huiusmodi dissonantiam error temporibus inoleceret, statuere indicationes, quibus vterque scriptor, immò etiam vulgus omni tempore cursum facillimè conseruaret. Quia pro facilitate quoq; calculandi quindecim esse vulerunt, vt planissimo numero, & ad multiplicandum promptissimo compendiosius transacti temporis status in memoriam posset reduci. Incipiunt autem indicationes ab octauo Calend. Octob. & ibi terminatur.

Tertia præfati circuli linea continet epactas lunares, quæ ad cursum solis annuatim vñdenis diebus accrescere solent. Inde epactæ Græco vocabulo. Item adiectiones dictæ, quæ per annos singulos vndecim dierum, vt diximus accumularentur augmento. Vel certè quæ ad inuenien-

das quotæ sint lunas, calendarum duodecimo, & per totum adijciunt annum, vt epactæ iure id est, adiectiones vocantur. Et quidem per totum anni vertentes orbem, suos quoque dies habet adiectiones lunares vñdecim. Nam verbi gratia si hodie cum scribo, quinta est luna ipsa isto die, post annum decimum sextum erit luna, & sic semper pro vñdecim adiectionibus annis singulis crescens vsque ad trigessimam, & quod remanet tota erit luna, nec eadem hæc quæ non est priusquam decem & nouem annorū peracto circulo decennouennale annotat sunt epactæ lunam quota sit in vñdecimo Calend. Aprilis, vbi paschalis est festi principium, signant hanc præfixam sui cursus regulam, semper obseruantes, vt quoties minorem sexdecim numerum habent, paschalem lunam præferat. Quoties autem maiorem in sequentem lunam pascha quærendum demonstret, quarum locus annuale vñdecimo Calendarum Aprilis.

Quarto decennouennali circuli tramite designantur epactæ solis, id est concurrentes septem mane dies vnus semper ternos per annos, duorum autem per annum bissextilem, vsque ad septimum numerum adiectione crescentes. Quarum circulus habet annos quater septenos, id est vigintiocto, qui nimirum non ante potest consummari, quàm bissextus quarto redire solet anno, cunctos septem mane dies contingat. Dominicam videlicet primam feriam, quartam feriam, secundam feriam, sabbatum, quintam feriam, tertiam feriam. Hoc etenim ille ordine currit. Cumque suas quæque anni dies habeat concurrentes, hæc quæ in circulo sunt adfixæ concurrentes, specialiter quæ sit nono Calendarum Aprilium ferè designant, videlicet vt propius festiuitatis paschalis exordio positæ facillimè diem epactarum, vel decimæ quartæ lunæ quotæ sint, feriæ pandant. Ac per hoc ad paschalis inuentionem diei Dominici, planum faciunt iter. Contigit autem eadem concurrentium annua diesque calculatorem meminisse iuuat, & iam secūdo Calend. Aprilis, septimo iduum Aprilis, decimo octauo Calend. Martiurum, ex vñdecimo Calend. earundem. Cuius circuli talis est cursus, vt quicunque bissextili anno sunt, cōcurrentes ipsi & ante quinquennium fuerint. Et post sex annos futuræ sint quæ primo bissexto anno sunt eadè, & ante annos vñdecim transierint, & post sex redeo, quæ secūdo post bissextum eadè, & ante sex annos ierint, & post vñdecim remanent, quæ tres post bissexto ipse, & ante sex annos præterierint, & post 5, reuertantur. Et huius ordo discretionis, cunctos annorum vertentiū complectitur dies. Meminisse omnis calculator debet, easdem concurrentes solis trigesimo, ab hinc anno quas ex proximo secutus easdem sexaginta, quas & quatuor easdem nonaginta, quas & sex easdem centum viginti, quas & octo easdem centum quinquaginta, quas & decem & cæteras in hunc modum esse reddituras. Quocumque numero annorum transacto concurrentes scire desideras, eundem numerum vides quoties habeat triginta, & trigesima parte geminata, concordiam vertentium cognoscis annorum. Verbi gratia trecenti decies habent triginta. Et propterea eadem concurrentes, trecentesimo anno quæ viginti sunt futuræ, si quid residui fuerit & hoc adijcies. Eodem modo etiam in præterita concurrentiam ordo respicit. Item quia circulus lunaris decennouennalis præsentis anni epactæ vigesimo anno redeunt, sequentis ab hinc quadragesimo tertij, sexagesimo quarti, octuagesimo quinti, centesimo sexti, centesimo vigesimo septimi, centesimo quadragesimo octauo, centesimo sexagesimo noni, centesimo octogesimo decimi anno, & cætera similiter. Quod & de luna quartadecima paschæ cæterisq; decennouennali circulo includuntur, æquè sciendum est, poterit diligens calculator etiam prolixiores sibi temporum sequentium annotare recursum, quibus semper meminerit etiam præteriti qui congruere statum.

Quinta circuli decennouennalis regione lunaris circulus includitur, à quarto eius incipiens, & tertio complexus in anno qui propriè Romanorum, & est ad mensē Ianuariū pertinens. Nam sicut annus quisque decennouennalis circuli propter legalem Hebræorum obseruatio-

nem à paschali mense inchoat ibidemque finitur. Ita & hic Romanorum institutione à luna Ianuarij inchoat atque ibi definit. Sicut & ille, sic & iste primum & secundum communes annos, tertium habet Embolismum, quartum & quintum communes, sextum Embolismum, septimum communem, octauum Embolismum. Hendecas quoque circuli lunaris instar decennouennalis, septem annos communes, & quatuor habet Embolismos. Et habet communes anni menses lunares duodecim, dies trecentos quinquaginta quatuor. Embolismi autem menses tredecim, dies trecentum octoginta quatuor. Præter vnum duntaxat octodecim cycli huius annum, qui est decennouennalis primus, in quo vnus dies ratione saltus lunaris intercipitur. Si vis scire quota sit luna Calendarum Ianuarij, per nouemdecim annos, sume cyclum lunæ quemlibet, vtputa quinque. Multiplica per vndecim, fiunt quinquaginta. Adde vnum semper regularem, fiunt quinquaginta sex: partire per triginta, remanent vigintifex, vigesima sexta est luna in Calendarum Ianuariis anno quinto cycli decennouennalis. Item sume octo, multiplica per vndecim, fiunt octoginta octo. Adde vnum regularem, & partire per triginta, remanent viginti nouem, est luna in Calend. suprascriptis, anno cycli lunaris octauo. Tantum memor esto decimifexti, & decimo octauo & decimiononi cycli memorati anni, non vnum vt in reliquis, sed duos addere regulares, & lunam Calend. Ianuarij sine errore reperies.

Sextus cycli locus amplectitur lunas quatuordecim primi mensis. qui paschalis dominici diem singulis annis absque omni ambiguitate demonstrent. Namq; post decimam quartam lunam dominica dies occurrit, ipsa est paschalis Dominicæ resurrectionis dies. Qui quidem decima quarta luna primum in æquinoctio, id est duodecimo Calendarum Aprilium. Vltimum vigesimo nono abhinc die, id est decimo quarto Calendarum Maiarum, suum vesperæ processum terris ostendit. Quibus terminis per annos denos & nouenos legali tempore paschalis obseruantia discursus constat esse comprehensos. Si vis per argumentum decimam quartam lunam inuenire, sume epactas lunares anni cuius volueris, & siquidem decimo quarto, vel quindecimo sunt, vndecimo vel duodecimo Calendarum Aprilis, die decimo quarto lunam venire cognoscat. Quam mirum Calendarum suprascriptarum proprijs est omnium locis epactarum. Sin autem pauciores sunt epactæ dimittas eos crescere per dies, vsque dum decimum quartum impleant numerum, & ibi se lunam paschæ habere non dubitet. Porrò plures quindenario numero si habuerit epactas, & has vsque ad tricesimum, id est ipsius terminum mensis per dies crescere sinat. Et sic à noua luna inchoans, atque vsq; ad decimam quartam ex ordine percurrens diem votis paschalibus aptum ritè reperiret. Sed hoc notandum, quod decima quarta luna si communis est annus, vndecim diebus prius, si verò Embolismus decimus nonus tardius, quàm precedente anno transierat, semper redire consuevit. Excepto vno duntaxat primo circuli decennouennalis anno, in quo propter rationem saltus lunaris, duodecim diebus annotinum cursum præcurrere solet.

Septimo decennouennalis circuli titulo dies paschæ dominicus comprehenditur, qui de Dominica nostri saluatoris resurrectione à mortuis exordium cœpit. Nam cum in veteri testamento tribus argumentorum indicijs, Paschæ tempus sit obseruare præceptum. Prima videlicet vt post æquinoctium. Secunda, vt mense primo. Tertia, vt tertia eius septimana, id est à vespera decima quarta lunæ quæ est initium decimiquinti, vsque in vesperâ, id est terminum vigesimum primum celebretur. Quarta in eiusdè obseruatione regula est nobis à tempore Dominicæ resurrectionis imposita, vt cum æquinoctio transenso, Lunam primi mensis decimam quartam vesperæ ortum facere videremus, non statim ad faciendum paschæ, id est transitum de morte ad vitam, de corruptione ad incorruptionem, de pena ad gloriam reuergendo facere dignatus est, expectantes in ipso tandem congrua paschæ solennia celebremus. Quod si quis obiecerit non æquinoctij memoriam,

sed tantum primi mensis, & tertiæ in eo septimanæ posuisse Moysen. Sciat quia est æquinoctium nominatum non exprimit, in hoc tantum ipso quod à plenilunio primi mensis paschæ faciendum præcipit, æquinoctij transcendant, plenaria ratione depromit.

Octaua circuli meta panduntur lunæ Dominicæ paschæ, propter variantem eiusdem dominicæ occursum septem dierum ambitu incluse, id est à decimo quinto vsque vigesimum primum, qui pro certo, dies celeberrima legis sunt adnotatione præfixi, dicente Domino. Prima mense, decimo quarto die mensis comedetis azyma, vsque ad vigesimum primum mensis ad vesperam, septem diebus fermentatum nõ inuenietur in domibus vestris. Cum primi septem, quæ eius dierum azymorum nunc regula talis est, vt quæ post æquinoctiũ quindecima luna occurrerit primi mensis, intelligatur & hoc quemcunq; septem dierum, vsque ad vigesimum primum dominicam acceperit, paschalis festi gaudijs aptum porrigat. Hoc autem pro certo scire debes, quod si luna decima quarta primi mensis in dominicum inciderit diem, omnimodo in septimanam sequentem esse differendum.

De circulo magno syderum. XVIII.

Circulus Paschæ magnus est, qui multiplicato per inuicem solari ac lunari cyclo, quingentis & triginta duobus cõficitur annis. Siue enim decies nouies viceni & octonni. Seu vicies octies deni ac noueni multiplicentur, quingentorum triginta duorum numerum complent. Vnde fit vt idem circulus magnus decennouennalis, lunæ circulus vigintiocto, Solis autem qui vicenis octonisque consummari solent annis nouemdecim, habeat bis sextumdecies nouies septenos, id est centum triginta tres menses solares, vicies octies ducentum vigintiocto, id est octo millia ducentos octoginta quatuor.

Menses autem lunares, vicies octies ducentos triginta quinque, id est sex millia quingenta & octoginta dies, exceptis bissextilis vicies octies quinque millia noningenta vigintiquinque, id est centum nonaginta quatuor millia, & centum octoginta. Adpositis autem bissextilis centum nonaginta quatuor millia & trecenta tredecim.

Qui vbi memoratum ex ordine mensium dierum, quæ summa cõpleuerit, mox in seipsum reuolutus, cuncta quæ ad solis vel lunæ cursum pertinent, eadem quæ præterierant, semper tenere restaurat.

Si nosse vis quotus sit annus ab Adam secundum Græcos duntaxat, multiplica quindecim per quadraginta & octodecim, fiunt sex millia ducenta & septuaginta. Adde indictionem anni cuius volueris, quem præsentis anni nouem esse comprobatur, & fiunt centum septuaginta nouem.

Si nosse vis quotus sit annus ab incarnatione Domini nostri Iesu Christi, computa quindecies quinquageni, fiunt anni septingenti & quinquaginta. His septem adde duodecim regulares, fiunt septingenti quinquaginta duo. Adde & indictionem anni cuius volueris, quæ præsentis anni nona esse comprobatur. Fiunt simul anni ab incarnatione Christi septingenti septuaginta vnus. Hæc tantum memor esto sollicitus, vt quando quindecima venerit indictio, eandem subsequi primam scias.

Quia verò per vnã indictionem huius calculationis numerus impleri non potest, eodem anno non multiplicabis, vt superius quindecies quinquies, sed quindecies quinquies & asse. Et ita deinceps in subsequentibus annis, vsque ad quindecimam indictionem. Quinquaginta & vnum per quindecim computa, quibus additis semper septem regulares suprascriptas, implebis numerum annorum Domini, & nihil remanet quod per duodecim addere possis, sicut & in alijs indictionibus remanet. Vt in prima indictione vnum, in secunda duo, in tertia tres, vel vsque ad decimam quartam: tot remanent de computo suprascripto quota fuerit indictio. Hoc argumento inuenies annum Domini.

Si vis scire indictionem quota sit, sume annos ab Adam quos habueris, & eos partire per quindecim, quot remanent, tota est indictio: si nihil remanet, quindecima est.

Item si vis scire quota sit indictio, sume ab incarnatione Domini, id est septingenti septuaginta vnus, his semper adijce tres, fiunt septingenti septuaginta quatuor: hec partire per quindecim, remanent nouem, nona est indictio: si nihil remanet, quindecima est.

Si vis scire quota est epacta, sume annos decennouennalis cycli quot fuerint, & de ipsis subtrahe semper vnum, & illos multiplica per vndecim, & postea partire per triginta, & quot remanent tota est epacta.

Item computa à primo anno decennouennali vsque in quem volueris, vtpote in quintum annum, dimitte super vnum, remanent quatuor, multiplica per quatuor, vndecim annuas epactas, & facies quater vndeceni, fiut quadraginta quatuor, hos partire per triginta, remanent quatuordecim, quartadecima est epacta. In secundo circulo decennouennalis, ita per omnes decem & nouem annos sub hac breuitate computabis.

Item partire annos Domini per octodecim, & quot remanent multiplica per vndecim. Item partire per triginta, & remanent epacta.

Si nosse vis epactas solis, id est concurrentes dies, sume annos Domini, & eorundem quartam partem adijce: his quoque semper adde quatuor, quia quinque concurrentes fuerunt anno natiuitatis Domini, hos partire & remanent concurrentes.

Si vis scire quotus sit concurrens, sume circulum solarum, qui nunc vigelimus octauus esse comprobatur, & quartam eiusdem numeri ipsi adijcias, partire per septem, & quot remanent, totus est concurrens in nono Calend. April.

Si nosse vis quotus sit circulus Lunæ, sume annos ab Adam, & eos partire per nouemdecim annos, & quot remanent, totus est circulus: si nihil remanet, decimus octauus est.

Item sume annos ab incarnatione Domini, quot fuerint, & subtrahe semper duo, & quot remanent, hos partire per nouemdecim, & iterum quot remanent, totus est circulus lunæ decennouennalis: si autem remanet, decimus nonus est.

Si vis nosse quotus sit annus Cycli decennouennalis, sume annos Domini, & vnum adde, quia secundo eiusdem anno natus Christus: partire per nouemdecim, & quot remanserit, ipse est annus cycli decennouennalis, & si nihil remanet, octodecimus est.

Si vis scire bissextilem annum, partire annos Domini per quatuor, & quot remanserint, tot sunt anni à bissexto.

Si nosse vis quot puncta vnaquæque luna in die luceat secundum Romanos, sume dies à Ianuario, vtpote in nonas Martias, fiunt septuaginta sex. Vide quotus sit cyclus lunæ, vtpote sex, multiplica ipsum circulum lunæ quinque, fiunt septuaginta quinque. Adde ad dies à Ianuario, fiunt centum quadraginta vnum: deduc sexaginta bis, fiut centum viginti, remanent sex: ipsæ sunt punctum lunæ ipsius diei quæ lucet, id est horam primam, & punctum vnum horæ secundæ.

Si ipsam lunam vis inuenire, memento quot habueris in summa, antequam per sexaginta partireris: & quoties deduxisti sexaginta, tot asses adijcias ad summam eandem, & iterum multiplicatum circulum lunæ sexies, iunges ad summam, diuidesque per triginta, & lunam diei eiusdem inuenies.

Si nosse vis quotus sit circulus Solis, sume annos ab Adam, & eos partire per viginti octo, & quot remanent, totus est solaris circulus.

DE DVODECIM SIGNIS ZODIACI, Carmina.

Primus adest Aries obscuro lumine labens,
Proximat inde sequens proiecto corpore Taurus,
Sic Gemini fulgent iactantes orbibus ignem,
A Estifer est pandens seruentia sidera Cancri,
Hunc subter fulgens serpit vis torua Leonis,
Quem rutilo sequitur collucens corpore Virgo,
Exim proiecta claro collumine Chela,
Ipsas consequitur lucens vis magna Nepai,
Inde Sagittipotens dextra sexum tenes arcum,
Post hunc cornifero Capricornus lumine pergit,
Humidus ar lato collucet Aquarius orbe,
Squamiferi reuolunt natant tunc ordine Pisces.

Versus Prisciani, de Astronomia.

AD Borea partes Arcti veruntur & anguis,
Post hæc arctophylax pariterq; corona genuq;
Prolapsus Lira, Auis, Zepheus & Cassiopeia,
Auriga & Perseus, Deltoton & Andromeda astrum.
Pegasus & Delphin, cælumq; aquila, argutenensq;
Signifer inde subest bis sex, hunc sidera complent,
Hinc Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo,
Libraq; Scorpius, Arcitenens, Capricornus & Vrna,
Qui tenet & Piscis, post sunt in partibus austri,
Orion, Procyon, Lepus ardens, Syrius, Argo,
Hydros, chiron, thuribulum quoque, Piscis, & ingens,
Quem sequitur pistris, simul Eridaniq; fluenta.

De AEtatibus.

Ter binos deciesq; nouem superexit in annos,
Iusta senescantum quos implet vita virorum,
Hos noues superat viuendogarrula cornix,
Et quater egreditur cornicis sacula ceruus,
A Eripedem ceruum ter vincit corus, & illius
Multiplicat noues Phoenix reparabilis ales,
Quem nos perpetuo decies præuertimus auro,
Nympha Hamadryades quarum longissima vita est.
Hæc colibet finis viuacia fata animantum,
Cætera secreti nouit Deus arbiter aui.

A L I V D.

Sepes limitanea tribus annis durare potest:
Canis tres huiusmodi sepes superare potest: id est nouem annos ducere.
Equus trinam canum ætatem vincit, id est vigintiseptem annis bene durat.
Homo bene sanus, tribus equis superuiuit, id est per annos octoginta, vel amplius.
Secundum versus superiores.
Homo, annos nonaginta sex.
Cornix, octingentos sexaginta quatuor.
Cervus tria millia quadringentos quinquaginta duos.
Coruus decem millia trecentis sexaginta sex.
Phoenix nonaginta tria millia ducentos quatuor.
Hamadryades uoningentos trigintaduo millia quadraginta.

Anni ab Adam, iuxta septuaginta duo interpretum auctoritate.

Ab Adam duo millia quadraginta octo. Generationes decem: ad Diluuii duo millia ducenta quadraginta duo.
Ab Adam millia trecenta sexaginta quatuor, Generationes decem: ad Abraham mille septuaginta duo.
Ab Adam quatuor millia septingenti quadraginta sex, Generationes quatuordecim: ad Dauid noningenta quadraginta duo.
Ab Adam quatuor millia quadringenta sex, Generationes septemdecim: ad captiuitatem trecenta octoginta quinque.
Ab Adam quinque millia ducenta octodecim, Generationes quatuordecim, ad Christum quingenta octoginta octo.

Ex eo in cyclo Romanorum sunt anni octingenti quadraginta.

Iunctis superioribus sunt anni, sex mille quinquaginta octo, vsq; ad transitum Ludouici Imperatoris.

Anni ab Adam iuxta Hieronymum, ex auctoritate Hebraica.

Ab Adam ad diluuium mille sexcenti quinquaginta sex.

H. Mille sexcenti quinquaginta sex.

A diluuium ad Abraham, sunt anni ducenti nonaginta duo.

H. Mille octingenti quadraginta octo.

Ab Abraham ad Dauid, sunt anni noningenti quadraginta duo. Hebrais, Duo millia octingenti nonaginta.

A Dauid ad captiuitatem, sunt anni quadringenti septuaginta tres, Hebrais, Tria millia trecenti sexaginta tres.

A captiuitate ad Christum, sunt anni octingenti nouem.

Hebr. tres mille noningenti quinquaginta duo.

Ex eo in cyclo Romanorum sunt anni octingenti quadraginta.

Insimul quater mille septingenti nonaginta duo, vsque ad obitum Ludouici Imperatoris.

F I N I S.

MANFREDI CARMINA.

De anno solari.

Annus solaris, qui magnus saepe vocatur,
Circuitus solis semel est per zodiacum.

De cursu solis.

Cursus viginti completur & octo per annos.

De anno lunari.

Annus lunaris, est luna circuitus, qui
Nunc est communis, nunc embolsimus habetur.

De cursu lunæ.

Ast eius cursus tres bisq; fit octo per annos,
Ex his luminibus nos pertractare duobus,
Conuenit, & nostris rationibus addere sedem,
Vt super hac fuerint quæ fundamenta locata,
Obicibus valeant non argumenta refelli,
Sed primum quiddam volumus referare quod instat,
Vtile quod multum nobis instare videtur.

De quatuor temporibus anni.

Ver, Aestas, Autumnus, Hyems, sunt quatuor anni
Tempora, que certo numero diuisa patefcunt,
Cuiq; dedit ternos sua contemplatio menses.

De Vere.

Martius, Aprilis, & Maius, Veris habentur.

De Aestate.

Iunius, Augustus, Aestatis Iulius, adsunt.

De Autumno.

Autumniq; October Septembreg; Nouember.

De Hyeme.

Sunt hyemis Ianus Februarius, atque December,
In quorum primo Deus immutabilis & rex,
Principium fecit natura conditor orbis,
Atque creaturis fixit primordia cunctis,
Compleuitq; suum quod scribitur esse diebus,
Sex opus atque ab hac septena luce quonient,
Altius ergo libet huius secreta aperire
Dispositi, documentaq; tradere postea nati.

De septem diebus & nominibus eorum.

Principio mundi septem Deus ille creator
Instruit cyclos, quos sphaera circulus ambit,
Singula qui finxit sub certis cursibus astra,
Nominibus propriisq; philosophia notaui,

Bedæ Tom. 1.

Nomine Saturni primum, Iouis atq; secundum,
Mars sub eis currens, & sexto Mercurius,
Luna quidem minimo decurrit septima caelo.
Quaq; dies astris accepit nomen ab istis,
Hac ratione operiq; nostro competat apte
Lux cum nocte sua viginti quatuor horis,
Constat & aeternum deducit ab aethere cursum,
Nunc à Saturno tu connumerare supremo,
Incipe post illos luna numerabis & orbem,
Sic in circuitu per cunctos calculus ibit,
Cui numerus primus post quatuor atq; decem bis
Conuenit, illius assumit nomen habetq;.

De die Dominico.

Ergo prima dies vocitata est nomine solis.

De die Veneris.

Nunc veri solis, qui nos de morte redemit,
Pars numerus luna dat nomen inesse secunda,
Et sic quaq; dies accepit nomen ab astris,
Sed nunc flectamus atque premiffimus illa.
Articulum officioq; styli promissa canamus,
Quarta luce Deus duo mundi lumina finxit.

De Mercurio.

Planetasq; alios, stellas & sidera cuncta,
In firmamento quibus immutabile cursum,
Addidit & proprium cursum haud excedere iussit.
Hic est ille dies in quo sapientia scripsit,
Aequales horas noctis fieri atque diei,
Et cursum solis fuerit studio rationis,
Circuitus eius cognouit per uigil annus,
Tercentum fieri cum sexaginta diebus,
Quinq; superiectis simul & constare quadrante,
Sed cuiusque rei quadrans est portio quarta,
Tres verò reliqua dicuntur nomine quadrans,
Vnde dies isti procedunt vel numerantur,
Per documenta damus, si nosse cupis, manifestè.

De cursu solis & anni, & signis eorum.

Astrorum cursus & luna, solis & orbem,
Edidit primum scripsitq; Aegyptia nymphis,
Tradidit & curas huius mortalibus artis,
Atque itiner solis per quod deducitur annus,
Zodiacum vocans signat indagine mira,
Quam bene declarat Macrobius ille sagaci
Ingenio, studioq; probo docet esse laborem,
Hunc per bisseas diuisit prouidapartes,
Partes signa vocans, que conueniente notauit.

De Ariete.

Nomine namq; aries, caeli pars prima vocatur,
Seu quod praecipue hoc animal praecornua feruet,
Vt sol feruoris radijs quasi cornibus ipsam
Concretam glacie terram, brumag; rigorem.
Incipit exercere, & seminibus reserare,
Sive quod hinc Aries dextro procumbit in armo,
Sicut ab hoc dextram sol lustrat tempore partem
Zodiaci, sunt namq; duo hemisphaeria caeli.
Ast Aries primi caput, est & Libra secundi,
Et spatium alterius dimensum partibus equis,
Circuit atque Aries decumbit parte sinistra.

De Tauro.

Sed Tauri nomen parti imposuere secunde,
Sol quoniam caeli partes dum permeat istas,
Canescunt fruges, tauriq; boumq; labores,
Feruidioribus & terris iam salce metuntur.

De Geminis.

Ast aliud signum geminorum nomine dicunt,
In specie cygni Ladam decepti adulter,

Bb 4

Hic onus

Hic ovis ex utero peperit fratresq; gemellos,
Inq; vicem fratrem Pollucem Castor amavit,
Mori alio fuerat, qui mortem matre ferebat,
Immortalis erat, qui pro patre morte carebat,
Hic quoniam patrem de fratris morte recepit,
Fraterna morti de vita participavit,
Participando vices sed sydus in aere facti,
Parte quidem cæli: sic sol dum currit in ista,
Arbusta & fruges solis feruoribus arant,
Incipiuntq; meri viridi qua fronde vigebant,
Atq; per astatem quasi mortua sicca videntur,
Mundi pars habet hic zona vicina perusta.

De Cancro.

Atq; notant quantum sub cancri nomine signum,
Est in propatulo sita significatio cancri,
Incedit versus vi per vestigia cancer,
Sic dum sol nequit hanc cæli transcendere partem,
Inferiora petit lustrato solstitio, sub
Quarta parte eius, qua primum conscit ortum,
Scribere sed tempus non est exortibus aptum.

De Leone.

Ac quinta parti nomen posuere Leonis,
Hoc animal cunctis prestat feruore caloris,
Cuius membra tenet vigor & vis parte priori,
Degeneratq; & debilitat sub posteriori,
Sic magis exurit sol quam per cetera signa,
Atq; suum robur terris diffundit anhelis,
Nec non extremis signis sub partibus huius,
Mitigat ardorem dum axat debiliorem
Interram positus, quos post vestigia linquit.

De Virgine.

Nomen inest sexto, virgo pro tempore signo,
Terra quod esset a quasi virgo femina constet,
Atq; nihil fructus isto sub sidere gignat.

De Libra.

Verum zodiaci pars septima Libra vocatur,
Æquales proprio cum nomine monstrans,
Parte sub hac cæli notis fieri atque diei.

De Scorpione.

Scorpius octavo, nonoq; Sagittarius fert
Nomen, & hinc imbres signant & grandinis ictus.

De Capricorno.

Hinc decimum sphaera signum vocitant Capricornum,
Alta petit semper frondes pascendo capella,
Sic ex aduerso rediens sol alta requirit,
Solstitium pars quarta facit, solemq; remittit.

De Aquario.

Vndecimum signum cui nomen Aquarius addunt,
De Piscibus.

Atq; duodecimum dicunt ex nomine pisces,
Quod niuibus quod cedat aquis hoc tempore tellus.

De bissexto.

Ergo per hæc contemplantes recurrere solem,
Hac annum fieri designatur ratione,
Horum signorum sol lustrat, quodq; diebus,
Trigenis, ac dimidia cum quinq; bis hora,
Hos omnes summam tu multiplicabis in vnam,
De cunctis signis horas medianq; reducens,
Inueniesq; dies cum sexaginta trecentos,
His quoque quinq; dies hos calculus addet,
Bis sena media nunc restant in super hora,
Efficies senas, has si colligeris horas,
Hæc iuncta quadrans est portio quartæ diei,
Et tribus est tantum quod non numeretur in annis,
Ast anno quarto quadrantes quatuor vnum
Complent, constituentq; diem sub foribus anni,
Hic bissextilis totus vocabitur annus,
Constans trecentis sex sexaginta diebus.

Quare dicatur Bissextus, & quare sit
inuentus.

Quod si neglectum fuerit, producit error
Tantus, ut astui brumali tempore menses

Occurrant: vice versa permittentur ut ipsi,
Illa dies igitur tantus videtur ut error,
Inferitur simul ac bissextilis iure vocatur,
Quod numero legitur, bis Marti sexto Calendas,
Hanc Concurrentium sedem dixere Quirites,
Nam quot acunq; dies feria numeratur in ista,
Tot concurrentes alio sumuntur in anno,
Sed bissextili super addit a sumitur anno.

De nominibus Mensium.

ET quia signorum data significatio claret:
Nunc de nominibus conemur scribere mensum.
Roma potens olim cum geminis philosophia
Vernaret, cursum totiq; imponeret orbi,
Primum bissexis diuisis partibus annum,
Incidit hinc & cuiq; vocabula congrua parti.

De Martio.

Martius à maribus cuius pars prima vocatur,
Quod tunc Iuno Iouem, quod tellus postulet imbrem,
Et fiat pregnans, & foetibus apta tumescat.

De Aprili.

Ast alia Aprilis quoniam natura aperitur,
Dicitur ad flores, fructus & gramina cuncta.

De Maio.

Tertia maiorum Maius de parte vocatur.

De Iunio.

Iunius in quarta, iunioribus est vocitatus,
Namq; bipertit is fuerat de more Quirites,
Atq; senex maior pars consultabat in vrbe,
Miltiamq; manus iuuenum virtute regebat,
Hinc igitur Maius & Iunius est vocitatus.

De Iulio.

Iulius à magno sortitur Cesare nomen.

De Augusto.

Nomen ab Augusto mensi imposuere sequenti.

De quatuor vltimis mensibus.

Quatuor hinc alij sumpserunt nomen ab imbre.
De Septembri & Octobri.

Primum Quintilis sunt, Sextilisq; vocati.

De Nouembri & Decembri.

Et numero quantum sunt primo mense remoti,
Temperiem cæli numero quoque significantes.

De Ianuario.

A Iano, mensis Ianuarius, qui est vocitatus,
Principium rerum Ianum feriat a vetustas,
Credidit atque illuz mensis mirata dicunt,
Quapropter mensis Ianuarius caput anni.

De Februario.

Postrema parti nomen Februarius indunt,
Nam februare quidem dicunt purgare Latini,
Mos viguit talis Romanis ciuibus olim,
Anno sub quinto dum census fertur ad urbem,
Mænia cum muris templa & lustrare deorum,
Scilicet istius mensis sub luce secunda,
Vs quasi purgarent delicti excessibus urbem,
Et venia atq; salus per supplicia ista daretur,
Dicere, lustrare, sic & purgare solemus,
Sic & multoties dicitur quinquennia lustra,
Sed per inaccessos opus est nunc tendere saltus.
Atque itiner capium vario sermone lenare.

De regularibus feriarum, Calendarum, &
de eorum origine.

Primum nunc igitur videamus regulares,
Vnde procedant, & eorum qua sit origo.
Prima dies mundi describitur illa fuisse,
Qua lucem legimus primum luxisse creatam,
Hoc est Zodiaci & veruecis portio prima.
A prima ergo die numerabimusq; Calendas

Illius mensis, de quo cognoscere quæris,
 Quosq; dies post hac, per septem diuide cunctos,
 Hunc numerum quoniam nunquam transcendere possunt,
 Quodq; super crescit pro redigularibus adstis,
 Si minus est idem pro redigularibus adstis.
 Septem si fuerint tot mensibus addito septem,
 Et concurrentum de summa subtrahere sedem,
 Venies ad Marti postquam numerando kalendas,
 Et sibi qui restant ascribere quinq; memento,
 Illa dies feria visa est decurrere prima,
 Dum Phœbus cursum nondum profecerat anni,
 Hic prius incepta concurrere prima vocata est,
 Concurrit siquidem totum copulat a per annum.

Quare regulares dicantur.

Nunc qua concurrere procedat origine prima,
 Addimus, & talis quid signet copula nobis.
 Que concurrentes idem dicuntur aperire,
 Quod pariter totum cum redigularibus anno,
 Currunt, & feriam quot a sit ventura kalendis,
 Significant, & fit per solis regula cursum.
 Sume dies igitur qua primum claruit orbis,
 Luce nouus, cunctosq; simul numerabis ad ipsum.
 Vsq; locum sedes quo concurrentis habetur.

Quomodo inueniuntur regulares.

Primus concurrans.

Hos quoq; precipimus, per septem diuide solus,
 Qui superest concurrentum signetur origo,
 Cetera qua sequitur hoc ordine comperietur,
 Sicut ab hac actum est anno partire secundo,
 Hæque dua currunt illo qui transit in anno,
 Quodq; super fuerit, vni super addere cures,
 Tertiasq; & quartam reliquis sic multiplicatur.
 Ast anno quinto, quoniam bis sextus habetur,
 Qua super accrescunt simul hac in sede quiescunt,
 Dicta sede dua feriam numerantur in vnum,
 Sextasq; predictum tenet & post septima cursum,
 Quodq; super geratur, (vt dicitur regula) septem,
 Illud sublatis aderit tibi tota tenetur.

Quomodo inueniatur feria per regularem.

Ha concurrere cum precedentibus aut a,
 Ostendunt feriam quot a sit ventura kalendis,
 Si septem fuerit numero, tibi septima fiet:
 Si minus est, totam feriam numero kalendis,
 Si septem transit, numero deponit o septem.

De inuentione cuiuslibet diei mensis, per dies mensis.

ET si per totum mensem cuiusq; diei.

Nosse cupis feriam, precedentis quoq; mensis,
 Sume dies cunctos, sed nec numerabis eandem,
 Hisq; kalendarum feriam super addito totam,
 Si septem fuerint idem, tibi septima fiet,
 Si minor est illis numerus, tibi iure manebit,
 Si septem transit, numero deponit o septem,
 Scilicet signetur quod e ratione tenetur.

De regularibus lunæ, & de eorum origine.

SED quia circuitus est solis carmine scriptus,
 Nunc assignemus lune proposse meatus,
 Ast alios primum pandamus redigulares,
 Qui subscribuntur ab lune mensibus istis.

De epactis.

Lune circuitus, lunaris dicitur annus,
 De inuentione Nullæ,
 Principium cuius, qui nunc Septembris habentur,
 Mensis adeff, veterum quem sicut pagina prodit,
 Aegypti astrologi primum inuenere sagaces,
 Hi sunt scrutati vigiles secreta polorum,
 Atq; magistrum quorum didicere Latini,
 Gymnasiumq; artes admirantes imitantur.
 Hi quoq; post illos describentes statuerunt,
 Sedem epactarum Septembris sexto kalendas,
 Hac celo infixam referunt in sede creatam
 Lunam, quod nullo terris fulgore resulsit.

Hanc quia nullius numeri variauerat ætas
 Lumine, non valuit penitus tricesima dici,
 Hinc igitur Phœben nullo splendore scientes,
 Nullas, epactas illum dixere per annum.
 Ast alia primum terris de lumine prima,
 Fundens luce noua, rectè est tunc prima vocata,
 Et quoniam terris illuxit lumine primum,
 Hic prius incepta est numerari quinto kalendis
 Et quoniam Octobris euemit quinta kalendis,
 Nam quot acunq; fuit tunc luna, quibusq; kalendis,
 Mensibus his toridem scribuntur redigulares,
 Ista quidem currit per cunctos regula menses.

De vndecima epacta.

Vndecimam post hoc anno discere sequenti,
 Epactam tota est, nam Phœbe sede notata,
 Et quot a sede sua cunctis effulget inanis.
 Epacta totidem concurrunt semper in ipsis
 Quod epacta & regularis debent iungi ad inueniendum ætatem lunæ.

Epacta iuncta cum redigularibus istis,
 Prasignant quot a sit Phœbe fulsura kalendis.

Horum si numerus triginta euenerit infra,
 Tota manet Phœbe, sed si concreuerit vltra,
 Illis sublatis aderit tibi tota kalendis,
 Quot reliqui fuerint, hoc constat regula cunctis.

Quod ætas lunæ per dies mensis inueniatur.

Sed si per totum cupis hæc cognoscere mensem,
 Sume dies mensis qui procedunt hodiernum,
 Et quot acunq; fuit tunc ipsis luna kalendis,
 Illius numerum transactis adde diebus.
 Horum si numerus triginta euenerit infra,
 Tota manet Phœbe, sed si concreuerit vltra,
 Illis sublatis quot restant tota tenetur,
 Sed tamen hoc opus est, vigili de mente notato,
 Si mensi fuerit inscripta vicesima nona.
 Deme tot, ætatem reliqui luna tibi pandent,
 Hoc quoque cur fiat conabor prodere metris.

De anno lunari.

Zodiaci signum per currit quodq; duobus,
 Luna diebus sex horis, besse vnus hora,
 Quosq; dies igitur de cunctis collige signis,
 Et iuncti pariter viginti quatuor adiunt,
 Tresq; dies potes ex horis super addere semis,
 Et quid sit besis nunc hac ratione fatebor,
 Si tres in partes aliquid diuiseris æquas,
 Nomine quæq; triens fertur, cunctisq; tentes,
 Portio si fuerit, alijs subtracta duabus,
 Vna, dua reliqua dicuntur nomine beses,
 Bisibus ex his sex octo suppleueris horas,
 Hic igitur numero Phœben, ambire dierum,
 Totum zodiacum daret dictisq; sub oris,
 Non tantum ad solem spatio transire sub ipso,
 Signiferi partes quoniam dum peruolat ipsa,
 Sol totum feruè tendit percurrere signum,
 Nec valet ascendi Phœbe, nec prima vocari,
 Ni substat prius fuerit, ni transgrediatur,
 Ergo dies duo predictis & quatuor hora
 Addantur, quorum spatio Phœbum ipsa sequetur.
 Transuolet & fiat super no lumine prima,
 Hoc est lunaris suppletus ad omnia mensis,
 Quem nos viginti constare nouemq; diebus,
 Insuper & scriptis bissex promimus horis,
 Namq; dies horis non per manet integer istis,
 Et quarum diuiditur in mensibus vnus,
 Alterius mensis bissex implebitur horis,
 Prasertim primo fuerit cum cardine mundi,
 In media succensa die, sed mense secundo,
 Nocte alternatim media, sic inde cucurrit,
 Hi cuncti summam menses redigantur in vnam,
 Hinc & tercentum cum quinquaginta diebus
 Quatuor adiectis annum constare fatemur,
 Hic est qui proprie lunaris dicitur annus,

Quòd vna epacta inueniatur per aliam, addendo vndecim.

Illud & intuitu nunc contemplare sagaci,
Quod damus, & memori patefactum mente repono,
Hic epactarum series & origo patebit,
Sunt duo inaequales tibi quos monstrauimus anni,
Vincitur vndecim lunaris forma diebus,
His quia lunaris solis superatur ab anno,
Vndecim epacta sumuntur in ordine primo,
Hinc numerus cunctis addatur semper in annis
Epactis affinis praecedentibus annis,
Quod minus aut plus est triginta ex more tenebis,
Illius epactas anni qui tempore transit,
Octauas decimas epactas vltimus annus
Continet, his cum praecedentibus additur vnus,
Hic qui lunari semper subducitur anno,
Philosophi saltum quem luna nomine dicunt,
De quo si Deus annuerit tractabimus altè,
Quos si coniungis pariter triginta tenebis,
He sunt epacta quae currunt cardine primo,
Illius cycli retinent quem semper Hebraei,
Quas mensum iungis si redigularibus ipsis,
Pro numero lunae, numero subducis easdem,
Et numeras lunam, sicut dant redigulares,
Illius in mensis anni cuiusq; kalendis,
Hinc etiam qui modò epactas dicere nullas.

De annis embolismalibus & communibus.

NVnc ex endibolismis & communibus annis,
Petra tractare necessarium decernimus isthic,
Enucleatius vt luna saltum referemus,
Diuini libri testatur pagina lunam,
Infixam caelo cursum sub sole habuisse,
In quarta feria positam, cursum inde tulisse,
Atq; die qua prima fuit, non prima resulsit,
Ni post annos inde decenos atque nouenos,
Hic luna cursus est, cyclus iure vocatus,
Inde velut primum per eundem transineat orbem,
Cuius prima caput transit lunatio mundi,
Qua quartamdecimam completo lumine lunam
Attulit in nonis, qui nunc est mensis Aprilis,
Aptius vt Memphis docuit, potes ista videre,
Regula nam quorum cyclo dissentit Hebraeo,
Sed propter Pascha variè describimus ista,
Hinc igitur cyclus est tali nomine dictus,
Hinc per communes annos fit & endibolismos,
Qui duo praecedunt communes iure vocantur,
Quod fuerint clausi bissemissis mensibus anno,
Sed super accrescens vocatur tertius ille,
Vnusq; mensis, hoc est lunatio creuit,
Inde sequens annus primordia sumpsit ab illa,
Qua quartamdecimam prodiit lunatio lunam,
Post horas noctis aequales atq; diei,
In qua Paschalis a prima terminus adsit,
Sive sub aequali tantummodo tempore fiat,
Vnde fit vt semper sic crescat circulus ille,
Praeter in ogdoade, quod non sit & hendecade anno.
Quig; etenim quorum communem praetulit annum,
Ille notabilior quod cyclo constet eodem,
Dicitur octauus ex Graeco nomine factus.
Hendecade hic quoniam vndecimus post ogdoadem fit.
Ad numerum quorum facili ratione notabis,
Endibolismales sunt anni denique septem,
Nonaginta vnus etiam mensis numerantur,
Anni communes quos signat regula bissex,
Centum quadragesima alijs & quatuor addunt,
Sunt pariter iuncti triginta & quinque ducenti,
Sed promissatibi nunc differere incipiamus,
Mensibus & luna saltum pandamus ab istis.

De saltu lunae.

Signiferi post circuitum cum prima vocata est,
Et successa fuit lunari mense per acto,
Luna duodecimam necdum perfecit horam,
Restabantq; super illi quam diximus hora,
Et duo momenta, momentiq; & vncia & vnus,
Tantum atomus qua indiuidua est temporis apud:
Que sic augentur per cunctos omnia menses,
Diminuant vnum numero lunari vt anni,
Cycli suae diem iam nunc ratione probemus,
Qualiter vna dies ex istis integre crescat.
Sed quia sunt menses triginta & quinque ducenti,
Illos pro numero momentorum ante relato,
Quadrupeda & nongenta & quadragesima videbis,
Et quoniam punctis horam constare quaternis
Dicimus, & puncta momentis singula denis,
Per quadragesima cunctorum diuide summam,
Inueniesq; horas vigintitres mediamq;,
Alteri sed si pars huius supplebitur hora,
Qua; duodecima est rerum pars vncia dicta,
Verum momentum numerus duodecim adimplet,
Efficiunt igitur triginta & quinque ducenta,
Quing; bus atq; nouem momenta, ipsiq; subsunt,
Septem quas atomis mensum supplere necesse est,
Quadragesima atomis septem simul, vncia constat.
Ex atomis igitur triginta & quinque ducentis,
Vncia & augentur, quas quinque decemq; notauit,
Quas si prescriptis septem coniunxeris aequè,
Momentum efficies alijsq; addatur ad ipsum,
Quo numerus media iuncto supplebitur hora,
Que si viginti tribus est media quoque vincta,
Integer ille dies, viginti quatuor horis
Conscitur, qui sic lunari saltus habetur,
In nonodecimo cycli cum Iulius anno,
Debeat vt semper ternis numerare kalendis,
Augusti lunam sibiq; vicefima fiat,
Hic praetergressa tricesima vocatur,
Tertiasq; Augusti numeratur iure kalendis,
Aest epactarum constat ratione secundi,
Inde tenet cursum per cunctos inuictatum.

Quot horis luceat luna.

AT si scire cupis quot Phæbe luceat horis,
Cremento lucis punctos adhibeto quaternos,
Noctibus in cunctis a prima nouimus ipsam,
Ad quintamdecimam quosiat lumine plena,
Et sexagesima per punctos fulgeat ipsa,
Et facies quibus horam consistere punctis,
Inueniesq; quoto puncto luna luceat hora,
A quinta de vna numero deplebitur vsque.
Quo lumen perdat simul & trigesima fiat,
Atq; quoto viderem punctis luna luceat hora,
Inueniesq; Phæbe sed nil tricesima lucret,
Soli subiecta maiori lumine raptam,
Hanc horam Graeci vocitant, coitumq; Latini,
Dicunt, quod pariter coniunctim currat vterque,
Eclipsim solis fieri quo tempore claret,
Aest ex hoc alibi carmen dictabitur aptum.

Quod superius distulit de astris, nunc
exequitur.

NVnc de signifero quadam memorare necesse,
In quo sunt fixa tempus variantia signa,
Sub quo planeta variant per tempora cursum,
Orbis zodiaci sic obliquatur ab Arcto,
Vt sit zonarum media porrectus ad austrum,
Quatuor est inter zonas hoc sole perusta,
In medio cuius Aries & Libra aequidant,
Hac etiam mundi medio duo signa locata,
Opposita atque sibi cedentia tramite recto,
Vndique circueunt quasi desperantia terram,
Et quasi diametro dirimunt equaliter ipsum
Zodiacum, certumq; vident altrinsecus vnum,

Ast epactarum fuit in Septembre secundus,
 Hic quoq; mutatur per menses & variatur.
 Tertius est dictus solaris nomine solis,
 Hinc quoque principium Marti statuere kalenda,
 Quartus lunaris referens nihil vilitatis.
 Hinc caput est Iam, cum prima est luna kalendis,
 Ergo si primi gliscis cognoscere cycli,
 Ille quotus transit annus sub tempore Christi,
 Hunc numerum sumas, qui mundi à cardine cepit,
 Perq; nouemq; decem totam eius diuide summam,
 Et septem superant, fuit ergo septimus annus,
 Sic epactarum cyclus manet inuicemendus,
 Sed tantum expactas que Christi tempore currunt,
 Inuenies aliter: nam septem qui superarunt,
 Finc per vndenum numerum distendere debes,
 Ergo & septuaginta vides simul affore septem,
 Hos per triginta partiri conuenit omnes,
 Atq; decemseptem qui restant, scribere oportet
 Epactas que currebant sub tempore Christi,
 Ast aliter cyclus solaris conperietur,
 Maiorem numerum qui supra scriptus habetur,
 Diuide solerter per viginti & simul octo,
 Sed tamen vt primum sine concurrentibus annis,
 Si procul & summa nunquam numeretur in ista,
 Et sextumdecimum diuisio proferet annum,
 Sed concurrentes sic prospicis ipsius anni,
 Hic idem numerus simul eius portio quarta,
 Addita diuiditur per septem, & quinq; supersunt,
 Sed tamen hic animo nunc contemplare sagaci,
 Vt nisi completis partem non vince relicta,
 Inde data exactis quadrante carentibus annis,
 Vno intermisso quoniam bisextus habetur,
 Septima concurrentes est Marti incæpta kalendis,
 At si fert animus quota tunc iudicio transit,
 Noscere, per facili verum ratione patebit.
 Per partes numerum quindenae diuide dictum,
 Et decimam inuenies anno transire sub illo,
 Olim cum penè Romam gentibus orbis,
 Omnibus & populis virtutibus imperarent,
 Vt cæcis statuere, atq; indixere tributa,
 Solueret ut quisq; tria per quinquennia censum
 Aera, sed in primo, simul argentumq; secundo,
 Aurum sic etiam lustro tribuere sequenti,
 Inde velut primum fuit à primo repetitum,
 Et non excedit numerum qui profuit ordo,
 Post quintamdecimam rursum est iudicio prima.
 Ad inueniendum summam anno-
 rum Domini.

Anorum Domini cupiens cognoscere summam,
 Hoc argumentum vigilanti pectore conde,
 Summam ex ordinibus qui sexaginta nouem sunt,
 Multiplica per quindecim, & insuper addito quinque,
 Hic qui restabunt ex ordine tempore Christi,
 Addaturq; super iudicio temporis huius,
 Conuenit hoc & te vigilanti corde notare,
 Vt cum suppletus fuerit qui nunc me at ordo,
 Atq; iterum fuerit iudicio prima resumpta,
 Ordinibus dictis vnum super addere cures,
 Hic post quindenos addendo noueris annos,
 Semper & ordinibus accrescat calculus istis.
 Ad inueniendam iudicio-
 nem.

At si scire velis quot a nunc iudicio transit,
 Per partes numerum quindenae diuide dictum,
 Sicq; sub Christo transit super addita primum,
 Quodq; super crescit iudicio permanet anni,
 Et quintamdecimam diu cum nullus abundat,
 Nunc millesimus & quinquagesimus annus,
 Est etiam decima que nunc iudicio transit,
 Carrit & epacta quam cyclus continet anno,
 Prima sub vndecimo post hanc duodena sequetur.
 Cycli solaris annum tenet ordo secundum,
 Est & concurrentes hoc anno more secunda,
 Ordine nam cycli describitur iste secundo,

Ergo si primi gliscis cognoscere cycli,
 Nunc quotus est annus qui nostro tempore transit,
 Annorum Domini numerum isto tempore sume,
 Perq; nouemq; decem totam eius diuide summam,
 Sed tamen huic numero septem super addere cures,
 Annus enim totus transibat corpore Christi
 Quodq; super fuerit annum monstrabit aperte,
 Si super est nullus, is cycli est vltimus annus.
 Si que nunc currunt epactas noscere gliscis,
 Quod super est illis sub eodem sine diremptis,
 Cura, per vndenum numerum distendere debet,
 Et quot quot fuerint, sume triginta recides,
 Prodit & epactis illis quod semper abundat,
 At si triginta numerus tibi manserit infra,
 Hic idem epacta presentis habebitur anni,
 Vltimus est annus non hac ratione tenetur,
 Huic alia epactas concedit regula nullas,
 Pro saltu lune tamen huic subiungitur vnus.
 Ast aliter cyclus solaris conperietur,
 Prædictum numerum quod supra scriptus habetur,
 Diuide solerter per viginti & simul octo,
 Et primum tredecim numero super addere cures,
 Tempore quod Christi cycli currebat hic annus,
 Quodq; augmentatur est annus in ordine totus,
 Vltimus est annus si quem diuisio cludit.

De Concurrentibus.

Si concurrentes Domini vis nosse per annos,
 Ex toto numero deponere conuenit vnum,
 Qui de septeno numero solis super abat,
 Concurrentes etenim sub Christo septima cepit,
 Hinc etiam post hanc fuit anno prima sequenti,
 Ex qua principium numeri nos sumimus huius,
 Illo deposito nec septem scandimus vltra,
 Hic idem numerus simul eius portio quarta
 Addita, diuiditur per septem, & more frequenti,
 Quod super est illis pro concurrente tenetur,
 Si nihil his superat, tunc septima iure notatur.

Ad inueniendum annum bis-
 sextilem.

Vtrum bisextus sit quartusue annus ab illo,
 Non est difficilis labor hoc cognoscere semper:
 Diuide quot fuerint Domini per quatuor annos
 Est à bisexto totum, quot sine supersunt,
 Si nihil his superat anno est bisextus in illo.

Quod vndecim epactæ in mortis tempore
 Christi concurrerunt.

Sed nunc errorem repræmant documenta priorem,
 Atq; ex sacrorum dictis Euangeliorum,
 Sic affirmetur ratio, quod non mutiletur,
 Tempus & amorum Christi triginta duorum,
 Et simul vndecimas epactas tempore mortis
 Currere, non alias certa ratione probemus,
 Fidemus, & verum est Luca narrante relatum,
 Quod baptizatus Christus discessit ab amne,
 Incipiens erat annorum triginta patienter,
 Namq; dies decem de triceno fuit abant,
 Hinc post baptismum ieiunia sancta peregit,
 Ac sibi discipulos anno delegit in illo,
 Hinc alio sacra dies effulsit in anno,
 Qua baptizatum vox patris magnificauit,
 Nuptie tunc factæ sunt in Cana Galilee,
 Discipulisq; suis coram primordia fecit,
 Signorum doctamq; suam dedit hic manifestam,
 Hic Euangelio describit Pascha Ioannes,
 Primum & commemorat Christi miracula facta,
 Ac post multa quidem subiurgit Pascha secundo
 Scilicet hoc alio quod pertransiuit in anno,
 Inde refert iterum memoranda in secula natum,
 Atq; olidi Lazari producit membra sepulchro,
 Et procedentem Christo si oñdesq; gerentem,
 Laudibus ascribit que prodijt obuia turbam,
 Inde pedes Christus vt seruus discipulorum,
 Abluit in ferua, qua Pascha terminus instat,
 Captus & in hac nocte est sub plena lumine lune,

In quarta captus, decima crucifixus in illa,
 Que quintadecima medio descendit ab axe,
 Atq; die Christi crucifixo sancta notatur,
 Angelus hic Christum venturum nunciat ipsum,
 De folio patris ad matris virginis aluum,
 Sumere mortalem pro mundi crimine formam,
 Hac quoq; deposuit formam cruce solutam,
 Tertia sancta dies surgentem morte reuixit,
 Atq; immortalē vitam surgendo reduxit,
 Atq; dies simili mortalem matre refudit,
 Et veluti epacta decima & septena recurrit,
 Qua Christus natus descendit virginis aluum,
 Sic hac luna die decima & septena refulsit,
 Fulsit & Aprilis viceprimaprimum kalendis,
 Hinc igitur clarè poteris peracta videre,
 Ille quod vndecimas epactas portat as portat as annis,
 Hinc annis vitam Christi triginta duobus,
 Mensibus atq; tribus, rectè constare fateamur.

De Paschæ termino.

Terminus est Pascha vernali tempore luna,
 Quart a simul decima, qua primo mense resurget.
 Qua Dominus Pascha fieri praecepit Hebraeis,
 Hinc igitur memores celebrant hoc tempore Pascha,
 Atq; die incipiunt annorum festa sequenti.
 Et quartadecimam nos expectamus eandem,
 Nostrum & differimus pro religione sub ipsum
 Pascha diem Domini, quo sumpsit nomen habetq;
 Quaeque salus cunctis facta est resurrectio Christi,
 In festis alijs ad corda reducti in acta,
 Hac non facta modo, sed qua sunt sine futura,
 Temporis hac serie prima atq; octaua recurrit,
 Prima quod hac legimus lucem luxisse creatam,
 Orta est, quoniam post septem prouenit ipsa,
 Ipsa die quoniam primum praecessit eadem:
 In nostro capite resurrectio, sexq; peractis,
 Aetatum tribuit, vitæq; laboribus huius,
 Septenaq; animarum dignè luce quietis,
 Nostra sumus qui membra eius resurrectio digna,
 Octaua atate seclorum sit peragenda,
 Cum vocem capitis fuerit qui mortuus omnium,
 Audiet & tumultus superacta morte resurget,
 Ergo duodecimum tum terminus ipse kalendis,
 Aprilis, quartadecimas sit in vsque kalendas
 Maij, qui non inferius nec longius ipse,
 Esse potest, quacunque die sit terminus horum
 Pascha die Domini celebratur ritè sequente,
 Hac quintadecima nunquam minor esse valebit.
 Phæbe nec maior quam sit viceprimaprimum.

Vnde procedat terminus Paschæ.

Sed si nosse diem cupis, in quo terminus iste
 Procedat, versus illos vigilanter habeto,
 Quorum primus adest à nonis ceptus Aprilis,
 Quod primum nonis Phæbe plena refulsit,
 Principijs horum signatur terminus ille,
 Illorum fines demonstrant redigulares,
 Hos igitur iungas cum concurrentibus anni,
 Et feriam nosces, veluti tibi scripsimus ante,
 Qua tibi clarescat quem queris terminus ille,
 At si deciderit menti quis versus habetur,
 Sicut te primum docui cognoscere cyclum,
 Quis currat versus Domini cognoscere per annos,
 Hunc aliter versus quoque te reperire docebo,
 Qui propter tritum tibi taliter inuenietur,
 In primo articulo sit pollicis ille sinister
 Dispositus, tum deinde alios numerabis & omnes,
 Perq; manus summos digitos transibis ad ipsum
 Pollicis vsque locum, quo principium instituiti
 Et quicunque dies occurrit rursus eodem,
 Terminus instabit, per & hunc cognosce futurum,
 Perq; alios, alios pariter diserne supremos,
 Perq; locos tantum quis terminus ipse recurrit,
 Circueas super adiecto qui in tertia & vno,
 Si cupis illorum cognoscere redigulares,
 In prima feria tu primam ponito mundi

Atque dies ab ea cunctos numerabis ad ipsum:
 Vsque locum feriatim, quo tibi terminus instat,
 Atque quot a feria reperitur terminus ille,
 Tot sibi subiungas, quot queris redigulares.
 Hinc alios per Paschalem reperire valebis,
 A prima mundi Paschalis terminus ipse,
 Aspectu memori, quot distet cerne diebus,
 A nobis decimus Februi numerare kalendis,
 Expediet totidem quorum sub sine patenti,
 Terminus occurrit quem Septuagesima monstrat,
 Hoc semper decimam Phæben in sine notabis,
 Hac Februi mensis erit & cludetur in ipso,
 Ast Februi nonas itidem numerare secundis,
 Expediet, atque adde quem quadragesima quartis,
 Terminus, hic lunam debes numerare secundam.
 Hac Marti mensis erit, & cludetur in ipso,
 Si bissextili fuerit, si terminus anno,
 Vltra bissextum sub nonis incipietur,
 Terminus est alius quem sancta rogatio queris,
 A Maij decimus prescripto iure kalendis
 Quaritur, hunc etiam monstrat vigesima luna,
 Hic Maij mensis erit & concludetur in ipso.
 At Pentecostes si forte requiritur ipse,
 A Maij nonis reperitur ritè secundis,
 Hunc etiam luna designat tempore quarta,
 Hac Iulij mensis erit & cludetur in ipso,
 Sed feria quacunque tibi prouenerit ipse,
 Terminus in lucem Domini differo sequentem,
 A quo nomen habet, à quo resurrectio facta est.

De controuersia ogdoadis, & de embolismo.

At quoniam primis fit controuersia cycli,
 Qua tamen tribus est annis, & sepe quibusdam,
 Contra epactarum seriem fit, luna kalendis,
 Endibolismalis & eam lunatio prodit,
 In quibus est nonis idibus & quibus atque kalendis
 Fiat, in extremo referemus carmine apertè,
 Hanc tenet octauus, vndemus & vltimus annus,
 Ogdoas octauus est, è Græco nomine factum,
 Hoc anno epacta decima & septena recurrit,
 Incipitur nonis tum Marti luna secundas,
 Endibolismalis post hac trigesima nonis,
 Desinit Aprilis nonis eius ritè secundas,
 Inde sed Aprilis eius lunatio nonis
 Incipit, & Maij nona vigesima quintis,
 Desinit in nonis, in cuius luna kalendis,
 Epactas esse circa vigesima septima constat,
 Incipit in quartis Maij lunatio nonis,
 Desinit in quartis Iunij trigesima nonis,
 Ast ternis luna Iunij primordia sumit,
 Desinit in Iulij viceprimanona kalendis,
 Ast epactarum numero trigesima constat,
 Et tenet inde suum per cunctos regula cursum
 Inde sub vndecimo vigesima permanet anno,
 Epacta & Iani nonis primordia ternis,
 Endibolismalis anni lunatio sumit:
 Cluditur & Februi trigesima quippe kalendis,
 Incipitur quartis eius lunatio nonis,
 Eius Marti sextis nonis vigesimanona,
 Anno bissextili tamen hic trigesima constat,
 Hic circa epactas Marti fit luna kalendis,
 Inde tenet solitum per cunctos regula cursum,
 Vltimus octauus decimus hinc continet annus,
 Epactas Marti, & nonis lunatio ternis,
 Endibolismalis hoc anno exordia sumit,
 Desinit Aprilis nonis trigesima ternis,
 Luna sed Aprilis nonis incepta secundis,
 Inceptis nonis Maij viceprimanona
 Clauditur, ast eius viceprimanona kalendis,
 Ex epactarum numero sit luna patienter,
 Incipitur quintis Maij lunatio nonis,
 Desinit & Iuni trigesima luna kalendis,
 Augusti & quartis nonis primordia sumit,
 Hoc quoq; mense facit finem viceprimanona.

*Contra epactarum seriem trigesima cum sit,
Clauditur hic saltus fieri, ratione probatur,
Lunariq; dies vnus subducitur anno,
Inde sed internis Augusto incepta kalendis,
Contra epactarum seriem numeratur in ipsis,
Inde refertur cursum per cunctos inuolatum.
Hinc Manfredus auct. iubet & requiescere Plato,
Sed iam virgo pia digneris sancta Maria,
Ne quitiā mores vitæq; leuare labores,
Hinc fratres socij dignas impartite grates.
In festo die cantemus digna Maria,
Laudem dicamus illi doxamq; feramus:
Accessi portum, quod mihi cursus erat.*

Dixi.

APPENDIX CUIVSDAM.

SVNT anni ab origine mundi, sicut in Orosio legitur, vsque ad natiuitatem Christi quinque millia centum nonagintanouem. Ab orbe condito vsque ad Urbem conditam, anni sunt quatuor millia quatuorcentum quadraginta septem. Ab vrbe condita vsque ad natiuitatem Christi, anni sunt septingenti quinquaginta duo: sicque sunt anni quinque millia centum nonagintanouem. Exinde anni Domini supputantur.

De vrbe Roma.

ROMA, vrbs in Italia, totius quondam orbis domina, à conditoris sui Romuli nomine sic vocata: quam propter eximiam virtutem plerique scriptorum, quasi sola esset, appellare urbem malebant. Quæ quidem, vt Orosius in chronica sua commemorat, post annos quatuor millia quadringentos quadragintaseptem, id est, septingentesimo quinquagesimo secundo ante incarnationem Domini anno, condita est.

Nobilibus quondam fueras constructa patronis,
Subdita nunc seruis, heu male Roma ruit.

*Deseruere tui tanto te tempore reges,
Cessit & ad Græcos nomen honosq; tuæ.
Constantinopolis florens, noua Roma vocatur,
Moribus & muris Roma vetusta cadis.
Transit & imperium, mansitq; superbia tecum.
Cultus auaritia te nimium superat.
Vulgus ab extremis distractum partibus orbis,
Seruorum serui, nunc tibi sunt Domini.
In te nobilium rectorum nemo remansit,
Ingeniisq; tui, rura Pelasga colunt.
Truncasti viuos crudeli funere sanctos,
Vendere nunc horum mortua membra doles.
Nam nisi te meritum Petri Pauliq; foueret,
Tempore iam longo Roma misella fores.*

De Treuerensium vrbe.

*Nini Semiramis quæ tanto coniuge felix,
Plurima possedit, sed plura prioribus addit.
Non contenta suis, nec totis finibus orbis,
Expulit à patrio priuignum Trebeta regno.
Profugus insignem nostram qui condidit urbem,
Treuerus huic nomen dans, ob factoris amorem.
Quæ caput Europa cognoscitur antiquitate,
Filius huius heros, patris hæc epigrammata pono,
Cuius ad inferias hic cum Ioue Mars tenet arat.
Sydere concordia pax est non dissocianti.*

F I N I S.

EIVSDEM MANFREDI EMBOLISMORVM RATIO.

IN primo anno igitur embolismi, hoc est in ogdoade tertia, sunt epactæ vigintiduo, & ideo est Luna in kalendis Septembris & Octobris vigintiseptem, in kalendis Nouembris, & Decembris vigintinouem, ipsa autem Luna quæ vigesima nona est in kalendis Decembris, & extinguuntur illic. Ipsa autem Luna quæ quarto nonarum Decembris incipit primo, & terminatur in kalendis Ianuarijs, trigessimus embolismus est. Quæ autem in kalendis Ianuarij est, prima Luna ipsius est, quam & ipsa in triginta terminare debet.

In secundo anno embolismi, hoc est in ogdoade, septem sunt epactæ, vigesimaquinta Luna in kalendis Septembris, trigesima est, & extinguuntur illic, Luna ipsius est. Illa autem Luna quæ mutatur primo, quarto nonarum Septembris, & finitur trigesima, in kalendis Octobris embolismus est. Et illa quæ incipit primo, sexto nonarum Octobris, & finitur trigesimo nono, in tertio kalendarum Nouembris Luna Octobris est: in kalendis Nouembris & Decembris, fit Luna secunda. In kalendis Ianuarij quarta, sicut ordo est.

In tertio anno embolismi, hoc est in ogdoade vltima, sunt epactæ decemseptem, Luna verò in kalendis Septembris & Octobris vigesima secunda: in kalendis Nouembris & Decembris vigintiquatuor. In kalendis Ianuarij vigesima sexta: in kalendis Martij viginti sex, in kalendis Aprilis & Maij viginti septem: in kalendis Iunij & Iulij, viginti nouem: in kalendis Augusti, & in kalendis Septembris tertia. Cur facis vnam ætatē Lunæ in kalendis Aprilis & Maij? quia nusquam sic in ætate reperitur. Ideo quippe quia Luna quæ secundo nonarum Martij incipit primo, & vigesima sexta est in kalendis Aprilis, in quarto nonarum Aprilis vigesima octaua, in secundo nonarum Aprilis, trigessimus embolismus est, & extinguitur: & illa quæ initiatur, primo in nono Aprilis ipsa est Paschalis, & euenit decima quarta in decimo quarto kalendas Maij, & terminatur vigesima nona in quinto nonarum Maij, Luna verò quæ est prima in quarto nonarum Maij, & finitur trigesima in quarto nonarum Iulij, Luna Maij est. Luna enim quæ initiatur in quarto nonarum Iunij, finiturque vigesima nono kalendarum Iulij, Luna Iunij est. Luna quæ incipit primo, sexto nonarum Iulij, terminaturque trigesima, secundo kalend. Augusti Luna Iulij est, postea autem fit Luna ratio kalendarum Augusti primo, in kalendis Septembris à quarto, sicut ordo est. Nam si non fuisset vnam ætatē Lunæ in April. kal. & Maij, euenisset tibi illud in termino Paschali, quod est decimo quinto kal. Maij, non decimo quarto, sed quindecimo & fuisset error in Pascha siue in ætatib⁹ Lunæ.

In primo igitur anno embolismi, hoc est in hendecade, sunt epactæ viginti, & idcirco est Luna in kalendis Septembris & Octobris, vigesimaquinta: in kalendis Nouembris & Decembris vigesima septima: in kalendis Ianuarijs vigesima nona: in quarto nonarum trigesima, quæ est Ianuarij: illa autem secunda Luna, quæ quarto nonarum Ianuarij incipit primo, & extinguitur trigesimo kalendarum Februarij, embolismus est: illa verò Luna, quæ quarto nonarum Februarij incipit primo, & finitur sexto nonarum Martij, vigesima nona Luna Februarij est. Et si bissextus fuerit ipso anno, tunc ipsa Luna Februarij trigesima computatur, sicut & in alijs bissextilib⁹ annis. Porro Luna quæ quinto nonarum ipsius mensis incipit primo, & finitur trigesima in kalendis Aprilis, Luna Martij est: illa autem Luna quæ quarto nonarum Aprilis incipit primo, & finitur vigesima nona, secundo kalendis Maij, Luna Aprilis est. Quæ autem in kalendis euenit, prima Luna ipsius est. Cæteri verò ordinem suum sequuntur. In ipso autem embolismo, anno secundo in hendecade sunt epactæ vigintitres, Luna verò in kalendis Septembris & Octobris vigesima octaua, in kalendis Nouembris & Decembris trigesima:

illa autem luna quæ in kalendis Nouembris trigesima terminatur, luna ipsius est, & illa quæ quarto nonarum Nouembris incipit primo, & in kalendis Decembris trigesima terminatur, embolismus est. Quæ verò prima quarto nonarum Decembris, in kalendis Ianuarij fit luna secunda, in kalendis Februarij tertia: cæteræ deinceps ordinem suum sequuntur. In ipso autem tertio embolismico anno, hoc est in hêdecade, sunt epactæ vigintifex. Nullatenus tamen embolismū per ipas epactas reperies, nisi ad epactas anni communis superioris reuertaris. Nam in anno præterito communi, fuerunt epactæ quindecim. Ideo autem luna in kalendis Augusti est vigesimonono, ibique terminatur, quia luna ipsius est: illa verò quæ quarto nonarū Augusti inchoatur primo, finiturque trigesima secunda kalendarum Septembris, embolismus est: in kalendis Septembris & Octobris per epactas vigintifex fit luna prima, cæteræ verò ordinem subsequuntur. Sunt namque epactæ in vltimo embolismo hendecadis octodecim: in kalendis Septembris & Octobris luna vigesima tertia: in kalendis Decembris & Nouembris, vigesima quinta: in kalendis Ianuarij, vigesima septima: in kalendis Februarij, vigesima octaua: in kalendis Martij vigesima septima: in kalendis Aprilis & Maij, vigesima octaua: in kalendis Iunij trigesima: in kalendis Iulij prima: in kalendis Augusti tertia: propter saltum lunæ: in kalendis Septembris quinta. Ideo autem facimus vnam ætatem lunæ in kalendis Aprilis & Maij, quia luna quæ tertio nonarum Martij incipit primò, & in kalendis Aprilis est vigesima octaua: in quarto nonarum Aprilis, vigesima nona: in tertio nonarum trigesimus embolismus est. Illa enim luna quæ secundo nonarum Aprilis initiatur primò, & extenditur vsque in sextum nonarum Maij, vigesima nona luna Aprilis est, Paschalis etenim est, & euenit decima quarta in quindecimum kalendarum Maij: & nisi ita fecisset, euenisset ter in termino

Paschali luna decima quinta: & fuisset error in Pascha, & in ætatibus lunæ. Luna verò quæ inchoatur in quinto nonarum Maij, & finitur trigesima in kalendis Iunij, luna Maij est, Iunij quoque luna, tertio nonarum ipsius initium sumit, finiturque secundo kalendarum Iulij vigesima nona. Quæ ergo tertio kalendarum Iulij est prima, & extinguitur vigesima nona, luna Iulij est. Et quamuis tertio kalendarum Augusti trigesima terminari debuisset: vnum diem amittit propter saltum rationum, & computatur luna Augusti tertia, in kalendis ipsius, cum hanc ratione argumenti secundam existere doceat, quæ etiam vigesima nona sexto kalendarum Septembris finitur. Et cæteræ ordinem suum sequuntur, Martius quinto, Aprilis primo, Maius tertio, Iunius sexto, Iulius primo, Augustus quarto, September septimo, October secundo, Nouember quinto, December septimo, Ianuarius tertio, Februarius septimo, September quinto, October quinto, Nouember septimo, December sexto, Ianuarius nono, Februarius decimo, Martius nono, Aprilis decimo, Maius vndecimo, Iunius duodecimo, Iulius decimo tertio, Augustus decimo quarto. Vigesimo sexto, decimo quinto, trigesimo quarto, vigesimotertio, duodecimo, trigesimo primo, vigesimo, trigesimo quinto, quarto, vigesimo octauo, decimo septimo, trigesimo sexto, trigesimo quinto, trigesimo quarto, trigesimotertio, trigesimo secundo, trigesimo primo, trigesimo, decimo quinto, quarto, trigesimo octauo. Ad terminum septuagesimæ, à septimo idus Ianuarij numerata: ad terminum quadragesimæ à quinto kalendarum Februarij, numerata: ad terminum Paschæ, à quinto idus Martis, numerata: ad terminum Rogationum, à decimo septimo kalendarum Maij, numerata: ad terminum Pentecostes, à tertio kalendarum Maij, numerata.

PRIMI TOMI FINIS.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PH.D. THESIS
SUBMITTED TO THE FACULTY OF THE DIVISION OF THE PHYSICAL SCIENCES
IN CANDIDACY FOR THE DEGREE OF DOCTOR OF PHILOSOPHY
BY
[Name]

DEPARTMENT OF CHEMISTRY

SAN BEDA

OPERUM TOMUS PRIMUS
ET SECUNDUS

B. U. G.

B
1

36